

גוט שבת Gut Sábész

19. évfolyam 49. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 18:52 • י"ז אלול תשע"ז • 2017. 9. 8. • פרשת כי תבא • Szombat kimenetele: 19:55

Véget ért a nyári Táglit túra

A legnagyobb nyári hőségben indult útnak az EMIH nyári Táglit túrájának csapata tíznapos izraeli útjára. „Újra nagyszerű csapat kovácsolódtott össze az úton” – meséli *Faith Áser*, aki évek óta szervezi és vezeti a túrákat. „Minden csoport más, rengeteg tervezést és szervezést igényelnek ezek az utak. De a hangulat mindig nagyszerű!”

A nyári út különlegessége volt, hogy a szokottól eltérően most két sábeszt is Izraelben ünnepelhetek a fiatalok. Az első szombatot Tibériásban töltötték, ahol a hely különleges atmoszférája varázsolta el a csapat tagjait. A második szombaton Jeruzsálemben, a Siratófalnál köszönthették az ünnepet.

Természetesen nem maradtak el az olyan kihagyhatatlan

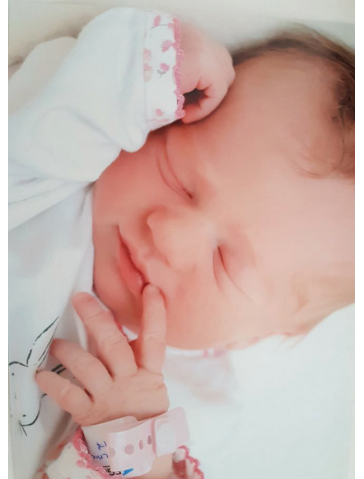
úticélok, mint Cfát festői városa, ahol a magyar múzeumot és a kabbalisták sírjait látogatták meg. Jártak beduin sátorban és kibucban, és Izrael mindhárom tengerét is megcsodálták, sőt még egy éjszakai hajókiránduláson is részt vettek. Az utazás egyik legkiemelkedőbb élménye Eiláton várt a csapatra, ahol kora hajnalban keltek, hogy megnézhessek a napfelkelést a hegyekben.

Izrael három nagyvárosában, Jeruzsálemben, Tel Avivban és Eiláton is megszálltak, és mindenhol glatt kóser étkezést biztosítottak számukra. Az utazás során magyar származású idegenvezető kísérte a csoportot, biztonságukról pedig többek között egy szintén magyar születésű katonalány gondoskodott.

Bár az utazás véget ért, a csapat nem szóródik szét, úgy tervezik, hogy tartani fogják továbbra is a kapcsolatot. Első találkozásukra a háromgyerekes Faith család otthonában kerül majd sor, ahol Áser és felesége, Ráchel péntek esti vacsorára várják a fiatalokat.

A Táglit utak tovább folytatódhatnak, már lehet jelentkezni a téli csoportba a taglit@zsido.com e-mail címen! A 18 éve, világszerte működő Táglit program célja, hogy megismertesse a zsidó fiatalokkal Izrael sokszínűségét. Az ingyenes utazásra csupán költőpénzt kell vinniük a résztvevőknek. A 18-23 év közötti fiatalok számára szervezett utakon a szervezők különleges találkozók során ismertetik meg az izraeli társadalmat, az ország működését és történelmét.

Mázl Tov!

Gratulálunk *Sámet Asaf*nak és *Heninek* kislányuk, *Noá* születése és névadója alkalmából, melyre a Vasvári Pál utcai zsinagógában került sor! Kívánjuk, hogy neveljék gyermeküket testvéreikhez hasonlóan micvákra, tóratanulásra, zsidó esküvőre.

Újra sábaton Ráckeven!

Már lehet jelentkezni a következő Duna-parti hétvégére, melynek témája: *Lenni vagy nem lenni – A létezés nagy kérdései*.

Időpont: november 3-5.

További információ

és jelentkezés: 061 268-0183;

posta@zsido.com

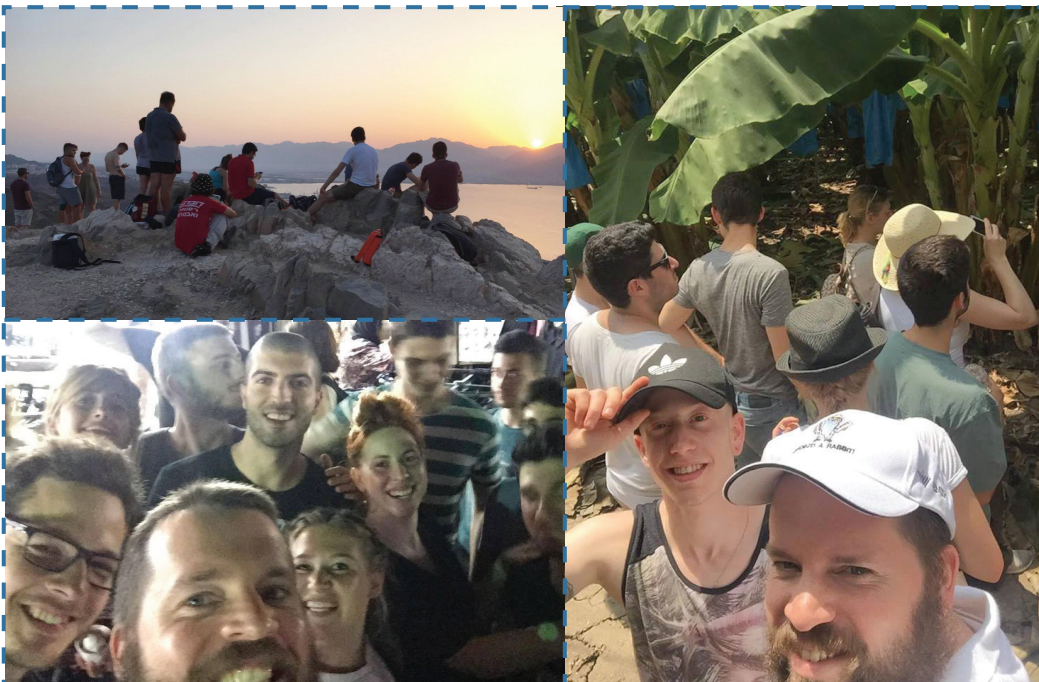
Ros hásanái vacsorák

Tartson velünk újév estéjén az ima után is! Várjuk közösségi vacsoráinkon Óbudán és a Vasvári Pál utcai zsinagógában.

További információ

és jelentkezés: 061 268-0183;

posta@zsido.com

Hetiszakas

A nép szeme, szíve és füle

Szakaszunkban – *Ki Távó* (5Mózes 26:1–29:8.) – a zsengek bemutatásának szertartását, majd a tizedek bemutatásának rendjét ismerteti Mózes. Megparancsolja, hogy amikor átkelnek a Jordánon, állítsanak fel nagy köveket a folyóban, és írják rá emlékeztetőül, az egész Tórárt. Utána hat-hat törzs egymás-

sal szemben állva áldás és átok szövegeket mond főleg olyan dolgokra, amiket az ember titokban tesz, és így nem derül fény rá. Ezután megismétli Mózes a Leviticus végén hallatott figyelmeztetést (*Tochécha*): mi lesz ha betartja a nép az isteni szerződést, és mi vár rá, ha Isten ments, nem tartja be.

Zsidó híradó

Indul a ZSTSZ őszi szemesztere!

Épp csak véget ért a Zsidó Tudományok Szabadegyetemének nyári intenzív kurzusa, a Judaizmus Gyorstalpaló, máris megnyílt a jelentkezés az őszi szemeszterre.

A tanfolyam lehetőséget nyújt a jó hangulatú tanulásra és a zsidó közösségi életbe való bekapcsolódásra. Az oktatás során a résztvevőknek alkalmuk nyílik a zsidó tudományok mélyebb megismerésére. A két szemeszterből álló, őszi és tavaszi ZSTSZ kurzusok egyedi oktatási módszereinek köszönhetően minden órán más-más érdekes témát dolgoznak fel a tanulók és az előadók a közös vita és beszélgetés során.

Őszi szemeszterünkön a közösség rabbijai beszélnek majd a Talmudról (*Oberlander*

Báruch rabbi), a Kabbaláról (*Köves Slomó rabbi*) és a modernkori hálácháról (*Glitzenstein Smulik rabbi*). Emellett többek között hallgathatnak előadást karizmatikus zsidó személyekről *Megyeri Jonatán*-tól vagy a zsidó művészet és tárgykultúra témaköréről *Cseh Viktortól*. Az új előadások témáiról, az előadókról a www.zstsz.hu weboldalon kaphat bővebb információt, ahol a régebbi előadások videóit is megtekintheti.

Vegyen részt az EMIH képzésén, mélyüljön el a zsidó kultúrában és vallásban a Zsidó Tudományok Szabadegyetemének őszi kurzusán szeptember 12. és december 19. között.

Jelentkezés:

www.zstsz.hu/jelentkezés

Sose halunk meg!

A zsidó vallásfilozófia talán leggyakoribb kérdése, hogyha Isten a zsidókat választotta ki népének, hogy engedhette meg, hogy annyi rossz dolog történjen velük? Miért tűrte el Isten annyi ártatlan zsidó értelmetlen halálát?

Ezekre a kérdésekre sosem kapunk választ. Mindig vannak persze próbálkozások arra, hogy ennek okát valamilyen módon, akár Isten nevében megideologizálják, ám ezeknek a vége előbb-utóbb az, hogy a magyarázó visszavonulót fúj. A kérdést ezért sokszor azzal zárják le, hogy megválaszolhatatlan, s önmagában nem is érdemes feszegetni.

A haszid filozófia azonban nem mond le a válaszról, s azt tanítja, hogy az valójában igen egyszerű. Maga az előfeltételezés, amire a kérdés épül, helytelen. Egy zsidó sem halt meg, és soha nem is fog. Az Isteni lélek, ami a zsidók valódi létezését jelenti, halhatatlan. Csak a lelkét körülvevő test lehet bármiféle változás tárgya. Csakis a test – ami egy zsidó számára csupán a lélek foglalatát képezi

– tud változni. A lélek végtelen számú szinten képes létezni, mivel az valójában Istennek egyfajta meghosszabbítása, így örökéletű és megváltoztathatatlan.

Továbbá, egy zsidó e világról történő eltávozása mindig csak ideiglenes lehet. Végső jutalmunk elnyerésekor Isten feltámasztja a halottakat, és visszahelyezi beléjük a lelket. A halál állapota sem egyéb, mint egy tisztavirág életű földi jelenség, melyet a léleknek azért kell megtapasztalnia, hogy magasabb szintre emelkedhessen, és ezáltal magasabb szintű örömet élhessen meg. S bár nekünk, akiknek még napról-napra kell leküzdenünk a földi élet, vagyis a fizikai testbe zártság kihívásait, szenvedéseit, bármilyen nehézek is azok, lelkünk mélyén tudunk kell, hogy az nem a gonosz műve. Istentől származik, és csakis a legmagasabb szintű jóért történik. Hamarosan eljön az idő, mikor ennek igazsága pont olyan világos lesz számunkra, mint saját fizikai létünk érzékelése.

*Kovács Kristóf rabbinövendék
cikke Yaakov Brawer írása
nyomán*

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00: Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 18:45: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban, Károly krt. 20.)

Péntek: 17:30: **Hogyan teremtsünk harmóniát az életünkben?** (*Oberlander Báruch előadása*);

18:30: *Minchá* délutáni ima, *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 8:45: Hetiszakas-tanulás, 9:15: Reggeli ima, majd *Kidus*

18:30: Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6:30: Reggeli ima

Péntek: 19:00: Tanulás,

19:30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15: Hetiszakas a kabbala tükrében

10:00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

A Rebbe jóslata

Izraelben születtem, de hatéves koromban a szüleimmel az Egyesült Államokba költöztünk, és Brooklyn Crown Heights nevű részében telepedtünk le. Ebben az időben még nem voltunk kapcsolatban a Chábáddal, de apám néha az Eastern Parkway 770-es épületében imádkozott, a Chábád központban. Első találkozásom a Rebbével pont akkor történt, mikor elvállalta a mozgalom vezetését.

Emlékszem, apámmal mentem a zsinagógába, ami teljesen tele volt. Kicsit elveszettnek éreztem magam, s mikor próbáltam találni egy imakönyvet, egyet sem láttam, kivéve azon az asztalon, ami mellett a Rebbe ült. A Rebbe felém biccentett, hogy üljek mellé, s imádkozunk együtt a szidúrjából. Így is tettem, ám úgy tűnt ez a többi haszidnak nem tetszett, mert elkezdtek noszogatni, hogy menjek arrébb. A Rebbe erre felnézett, és azt kérdezte jiddisül: „Mit akartok tőle? Nagyon jól imádkozunk együtt!”

Ezek után még számtalanszor találkoztam vele. Egy alkalommal, a Rebbe borzasztó szenvedéstől mentette meg a feleségemet. Épp terhessége hetedik hónapjában volt, és olyan erős fájdalmak voltak, hogy az ágyból sem bírt kikelni. A baba az egyik ideget nyomta. Nagy aggodalmamban a Rebbe irodáját hívtam fel. Még aznap este választ kaptam: „Ellenőrizd a tfilined.”

Azonnal elvittem a tfilinemet a világhírű montreáli szoferhez, Yosef Silverman rabbihoz. Pár óra múlva visszahívott, s azt mondta: „Szeretném, ha most átjárnál hozzám.” „Találtál valami hibát rajtuk?” Azt mondta: „Az írás rendben van, de a tekerceket nem ezekhez a rekeszekhez méretezték. A tekercek felborultak a rekeszükben, és ahelyett, hogy függőlegesen álltak volna, eldőltek vízszintes helyzetbe. Sikerült a rekeszen

belül kitámasztani a tekerceket, így most már jól áll mindegyik.”

Ezután átvettem tőle a tfilint, és hazamentem. Ez úgy délután három-négy óra tájban lehetett. És mit láttam mikor hazértem? Feleségem a konyhában állt. Ez teljesen lesokkolt, hisz addig olyan fájdalmak voltak, hogy fel sem tudott kelni.

Shlomo Besser rabbi nagy szerepet játszott a kelet-európai zsidó temetők megóvásában. Apját követően ő lett a Congregation Bnei Israel Chaim, és az Upper West Side of Manhattan rabbija. Az interjút 2014 júliusában adta szülei otthonában.

Azt kérdeztem: „Mikor kezdted magad jobban érezni?” „Nem tudom”, mondta, „úgy másfél órával ezelőtt.” Ezután elmondtam neki mi történt. Rájöttünk, hogy pont akkor kelhetett ki az ágyból, mikor Silverman rabbi megigazította a tfilin tekerceit.

Egy másik történetem, amit szeretnék megosztani 1977-ben, hanuka környékén történt. Ekkoriban volt Montreálban egy utazási irodám, kaptam egy ajánlatot, hogy költöztessem a céget egy üzletileg kedvezőbb helyre, ám jóval magasabb bérleti díjjal. Nem tudtam, mitévő legyek, így természetesen levelet írtam a Rebbének.

Saját gondjaimba merülve kiment a fejemből, hogy ekkoriban azt kérték a Rebbe környezetéből, hogy ne írjunk neki levelet – két hónappal voltunk a szívinfarktusa után –, így mikor eszembe jutott, haragudtam magamra. A Rebbe is már több-

ször mondta: „Ha kérdésed van, először a barátaid tanácsát kérd ki.” Csak élet-halál kérdés esetén írhattak neki.

Ákárhogy is, nagyon megörültem mikor már jó ideje nem kaptam választ. Abban reménykedtem, hogy a levél el sem jutott hozzá, vagy ha igen, akkor egy titkára félrerakta. Így végül

Ekkor a bátyám már négy éve házas volt, de még mindig nem született gyermekük. Korábban már írt a Rebbének, hogy az áldását kérje, de abban a pillanatban nem volt elegendő lélekjelenléte, hogy kérését megismételje. A Rebbe azt mondta neki jiddisül: „Zol zain besser un besser”, ami azt jelenti, „Egyre jobb és jobb lesz”. És a mi vezetéknevünk is Besser.

Mikor bátyám elmesélte, hogy mit mondott neki a Rebbe, tudtam, hogy valamit előre akart jelezni ezzel. És el se hinnék, hogy pontosan kilenc hónappal később megszületett bátyám első kisfia. Kerek kilenc hónappal rá! A Rebbe szíván hónap 7-én mondta, hogy „besser un besser” a baba meg ádár hó 6-án jött a világra. Azaz kilenc hónappal később volt egy Besser, és még egy Besser. Megszületett a Besserek következő nemzedéke.

Shlomo Besser rabbi

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján. Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:
www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség Mindenhol és mindenben az Örökkévaló

A Teremtő nem egyszerűen nagy – Ő végtelen. Ha csak nagy volna, akkor a kisebb dolgok messzebb, a nagyobbak pedig közelebb lennének hozzá. A Végtelen számára azonban a nagy és a kicsi egyaránt jelentéktelen mérték. Ő mindenütt ott van és megtalálható mindenhol, ahol csak kívánja, hogy megtaláljuk.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

Kóser konyha

Fahéjas csiga

párve

½ kg liszt
1 kocka élesztő
2 pohár langyos víz
½ pohár étolaj
½ pohár cukor

A töltelékhez:
1 pohár porcukor
3 kk. őrölt fahéj
2 ek. étolaj

Az élesztőt egy kanál cukorral együtt felfuttatjuk egy pohár langyos vízben. A többi hozzávalót tálba tesszük, az élesztős keveréket is hozzáadjuk, és rugalmas tésztát gyúrunk belőle. Letakarva, meleg helyen egy óra alatt duplájára kelesztjük a tésztát, majd ujjnyi vastag téglalappá nyújtjuk. A töltelékhez valókat enyhén összemelegítjük, és óvatosan elegyengetjük a tésztán. A téglalapot szorosan feltekerjük, a szélét lezárjuk, majd másfél ujjnyi vastagságú szeleteket vágunk belőle. Sütőpapírral bélelt tepsire sorakoztatjuk a csigákat (ha a felvágás során szétesnének, érdemes őket újra feltekerni, hogy kellőképpen szoros legyen a tekercs). Újabb fél órányi kelesztés után 180 fokra előmelegített sütőbe toljuk a tepsit, és 20-25 perc alatt készre sütjük a csigákat.

A rabbi válaszol

Dönthetünk-e úgy, hogy vétkezünk?

Kedves Rabbi!

Az egyik cikkben, ami a zsidó.com-on található ezt az idézetet találtam: „Csak egyetlen Isten van, és az Örökkévaló jó; éppen ezért, az Örökkévaló valamilyen teremtménye, beleértve az embert és világunkat, alapvetően jó.” [Tartalmas élet 286. oldal végén – a szerk.] Ha a teremtéskor Isten az embert a saját képmására, jónak alkotta meg, akkor miért mondja más helyeken az Írás azt, hogy az ember alapvetően bűnös? Pl.: „Mind elpártolt, egyaránt megromlottak; nincs, ki jót tenne, nincs egy sem” (Zsoltárok 14:3.) vagy „Mert ember nincs igaz a földön, ki jót cselekszik és nem vétkezik.” (Prédikátor 7:20.)

**Köszönettel:
Dávid**

Kedves Dávid!

A zsidó vallás egyik fontos alapelve, hogy az embernek szabad akarata van (Maimonidész, *A megtérés szabályai* 5:3.). Elképzelhetetlen lenne, hogy Isten megteremtette a világot, de nem adta meg a lehetőséget, hogy jól cselekedjen benne az ember.

Mindenki eldöntheti, hogy jó vagy rossz útra tér-e, nincs determinálva az ember sorsa. Ezekben a hetekben sok helyen találkozunk ezzel a gondolattal a Tóraolvasás során, pl. „Tanúkul hívom ellenetek ma az eget és a földet: az életet és a halált tettem eléd, az áldást és az átkot! Válaszd tehát az életet, hogy életben maradj te és magzatod” (5Mózes 30:19., továbbá: 5:26., 11:26–28., 30:15.).

Ezekből egyértelműen látszik, hogy a döntés az ember kezében van, amire abból is következtethetünk, hogy a Biblia parancsolatokat ír elő, amikért büntetést és jutalmat helyez ki-

látásba. Ha minden determinálva lenne és az ember robotként tenné azt, amire előre be lett programozva, akkor nem lenne értelme a parancsolatoknak és sem büntetés, sem jutalom

ben egy ígéret is: pl. a „Ne lopj!” (2Mózes 20:13.) egyben azt is jelenti: „megígérem, hogy nem fogsz lopni és adok hozzá elég lelki erőt is”. A Talmud (*Szukká* 52a.) azt is állítja, hogy „minél jámborabb

nem járna a cselekedetekért (lásd Maimonidész *uo.* 4.).

Azért, hogy lehessen döntést hozni, az Örökkévaló az embernek adta a jó és a rossz ösztönt (1Mózes 4:7., 5:5., 8:21.; *Zsoltárok* 51:7.), így az embernek saját lelki erejével kell morális döntéseket hoznia. Ha nem lenne az embernek rossz ösztöne, akkor nem kellené döntenie jó és rossz között és megint csak nem lenne alapja a parancsolatoknak és a jutalmazásnak.

Bár Isten adta a rossz ösztönt az embernek, és sokszor próbára is tesz minket (lásd pl. *Jób könyve*), de mindig biztosítja a lelkierőt is, hogy ellenálljunk a csábításnak. Ahogy a Talmud mondja (*Szotá* 13b.): „A tevére annyit pakolnak rá csak, amennyit elbír”, utalva arra, hogy Isten nem kér olyat az embertől, amire ne lenne képes (lásd még *Ávodá zárá* 3a. végén).

A haszid tanítás szerint (lásd *Likuté szichot* 39. kötet 289. oldal) minden bibilái parancsolat egy-

az ember, annál nagyobb a kíséretés, aminek az Örökkévaló kite-szi, mivel annál jobban bírja a lelki terhelést.”

Ön Salomon királyt idézi le-velében: „Mert ember nincs igaz a földön, ki jót cselekszik és nem vétkezik.” (*Prédikátor* 7:20.) A haszidizmus (lásd *Likuté szichot* 16. kötet 421. oldal végén) szerint ezt nem szó szerint kell értelmezni, hisz miért ne lehetne olyan ember, aki nem vétkezik, ha egyszer biztosítva van az embernek a szabad akarat?! Eszerint az értelmezés szerint a „völo jechetá” kifejezés („nincs... ki... nem vétkezik”), úgy is fordítható, hogy „nincs, ki nem hiányos”. Az ember egész életében képes fejlődni az istenszolgálatban, sosem mondhatja, hogy már készen van, mindent tud és mindent elvégzett.

Kívánom, hogy pecsételtesünk be mindannyian egy jó évre!

**Üdvözlettel:
Oberlander Báruch**

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch** rabbi
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja el!

Munkatársak: **Golubovics Martina,**
Dénes Anna, Kovács Kristóf
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

EMIH
EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI
IZRAELITA HITKÖZSÉG